

Література

1. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія /А.Г.Гольцов. – К.: 2012 – 416 с.
 2. Горбулін В.П. Держава і особистість: публікації, інтерв'ю та виступи /В.П. Горбулін. – К.: 2006 – 306 с.
 3. Горбатенко В.П. Політика і сучасний розвиток українського суспільства / В.П. Горбатенко – К.: ВЦ «Академія» 2008 – 10 с.
 4. Кудряченко А.І. Україна на тлі глобальних політичних трансформацій / А.І. Кудряченко – К.: ВЦ «Академія» 2008 – 25 с.
 5. Мірошніченко Ю.Р. Русь – Україна. Становлення державності, Том II, від імперії до незалежності / Ю.Р. Мірошніченко, С.Л. Удовін – К.: Ваклер 2011 – 771 с.
-
1. Gol`czov A.G. Geopolity`ka ta polity`chna geografiya /A.G. Gol`czov- K.: 2012 -416s.
 2. Gorbulin V.P. Derzhava i osoby`stist` : publikaciyi, interv`yu ta vy`stupy` /V.P. Gorbulin – K.: 2006 – 306 s.
 3. Gorbatenko V.P. Polity`ka i suchasny`j rozvy`tok ukrayins`kogo suspil`stva / V.P. Gorbatenko – K.: VCz «Akademiya» 2008 – 10 s.
 4. Kudryachenko A.I. Ukrayina na tli global`ny`x polity`chny`x transformacij / A.I. Kudryachenko – K.: VCz «Akademiya» 2008 – 25 s.
 5. Miroshnichenko Yu.R. Rus` – Ukrayina. Stanovlennya derzhavnosti, Tom II, vid imperiyi do nezalezhnosti / Yu.R. Miroshny`chenko, S.L. Udovin – K.: Vakler 2011 – 771 s.

Рецензент: Попков В.В., д.ф.н., професор, зав. кафедрою політології Одеського національного університету ім. І.І.Мечнікова

25.03.2014

УДК 323.321

Маленко Олексій

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Статтю присвячено аналізу поняття та особливостей політичного дискурсу в цілому та українському варіанту, зокрема. При будь-якому політичному режимі, державному устрої, при будь-якій формі правління політичний дискурс є невід'ємною частиною політичної системи держави. З його допомогою вибудовується діалог між державним апаратом і суспільством. В Україні, як у державі, яке знаходиться на шляху розробки своїх стратегічних програм національного розвитку, дане питання стоїть особливо актуально. У світлі останніх подій, ми бачимо, наскільки важливо правильно побудувати діалог між владою і народом, почути аргументи один одного і прийти до зваженого рішення, яке б задовольнить обидві сторони. Таким чином, у статті представлені як теоретичні положення даної теми, так і практичні приклади української політичної сфери.

Ключові слова: дискурс, політичний дискурс, політична комунікація, влада, опозиція, інформаційне поле, політичний текст.

Маленко Алексей

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС: ПОНЯТИЕ, СОДЕРЖАНИЕ И ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЕ

Статья посвящена анализу понятия и особенностей политического дискурса в целом и украинскому варианту в частности. При любом политическом режиме, государственном устройстве, при любой форме правления политический дискурс является неотъемлимой частью политической системы государства. С его помощью выстраивается диалог между государственным аппаратом и обществом. В Украине, как в государстве, которое находится на пути разработки своих стратегических программ национального развития, данный вопрос стоит особенно актуально. В свете последних событий, мы видим, насколько важно правильно выстроить диалог между властью и народом, услышать аргументы друг друга и придти к взвешенному взаимодовлетворяющему решению. Таким образом, в статье представлены как теоретические положения данной темы, так и практические примеры украинской политической сферы.

Ключевые слова: дискурс, политический дискурс, политическая коммуникация, власть, оппозиция, информационное поле, политический текст

Malenko Alexei

POLITICAL DISCOURSE: CONCEPT, CONTENT AND FEATURES OF ITS FORMATION IN MODERN UKRAINE

This article analyzes the concept and features of the political discourse in general and in particular the Ukrainian variant. In any political regime, the political system, in any form of government, political discourse is an integral part of the political system of the state. Use it to build a dialogue between the state apparatus and society. In Ukraine, as in a state that is on the development of its strategic national development programs, this issue is particularly important. Looking back at recent events, we see how important it is to build up a dialogue between the government and the people, to hear each other's arguments and come to a balanced decision that satisfy both sides. Thus, the article presents the theoretical position of the subject, as well as practical examples of Ukrainian political sphere.

Key words: discourse, political discourse, political communication, authority, opposition, information field, political text.

Постановка проблеми. В останні десятиріччя вивчення проблеми дискурсу та політичного зокрема стала однією з провідних та найпопулярніших в політичній науці. З одного боку, це пояснюється неоднозначністю змісту та розуміння самого поняття, що потребує теоретико-методологічних (визначень) або уточнень. З іншого, проблема набуває суто практичного значення в перехідну епоху, коли визначаються стратегії національного розвитку будь-якої країни, а тем більш такої як Україна, яка намагається будувати нову державу, але постійно відчуває пастки та загрози демократичного розвитку й на цьому етапі важливим є змістовне наповнення політичного дискурсу.

Тому завданням автора і метою статті є вивчення та аналіз, на основі здобутків сучасних дослідників, змісту поняття політичний дискурс та особливостей його формування й прояву на етапі розбудови демократичного суспільства в Україні.

В доробках українських науковців також можна визначити різні аспекти аналізу політичного дискурсу, зокрема теоретико-методологічні – О.А. Третяк [7], Е.Щербенко [8]; політико-практичні – К.В. Нікітина [5], П.В. Кузьмін [4], міждисциплінарні – Н.В. Петлюченко [6] та ін.

Аналіз особливостей політичного дискурсу, насамперед, припускає виявлення смислового навантаження даного поняття. Аналізуючи базові роботи з цієї тематики, необхідно відзначити, що дискурс, як і багато соціологічних та політологічних понять, є досить полісемантичним у визначенні. У широкому сенсі слова дискурс являє собою складну єдність мовної практики і екстралінгвістичних факторів, необхідних для розуміння тексту, що дають уявлення про учасників комунікації, їх установках і цілях, умовах виробництва і сприйняття повідомлення.

У спеціальному, соціогуманітарному сенсі, дискурс – соціально обумовлена організація системи мови, а також певні принципи, відповідно до яких реальність класифікується і репрезентується в ті чи інші періоди часу. Це спеціальне значення терміна «дискурс» в науковий обіг вперше ввів Е. Бенвенист, протиставляючи Discours (мова, прив'язана до мовця) і récit (мова, не прив'язана до мовця). Л.Філіпс і М.В.Йоргенсен в найзагальнішому сенсі визначають дискурс як особливий спосіб спілкування і розуміння навколишнього світу (або будь-якого аспекту світу) [3, с.18].

Професор Амстердамського університету Т.А. Ван Дейк визначає дискурс як комунікативну подію, що відбувається між мовцем, слухачем (спостерігачем та ін.). У процесі взаємної дії в певному просторово - часовому континуумі [1]. Юрген Хабермас мав на увазі під дискурсом комунікацію особливого виду, специфічний діалог, мета якого – неупереджений аналіз реальності, очищений від суб'єктивної точки зору дослідника. У роботах Мішеля Фуко дискурс визначається як те, що створено з сукупностей знаків, і сукупність актів формулювання, ряд пропозицій або суджень. Дискурс створений сукупністю послідовностей знаків, що становлять висловлювання. Тобто дискурс являє собою сукупність висловлювань, які підпорядковуються одній і тій же системі формування. Проаналізувавши численні визначення дискурсу, можна погодитись, з визначенням Ван Дейка, що дискурс є особливою комунікативною подією, що відбувається за певних часово-просторових умовах.

Визначивши зміст поняття у цілому, треба зрозуміти, що являє собою дискурс політичний. На нашу думку, політичний дискурс потрібно розглядати як потужний владний ресурс, за

допомогою якого державні та суспільні інститути здійснюють свою самопрезентацію і легітимацію, конструюють і просувають ті чи інші образи реальності, позиціонують соціальних суб'єктів у політичному просторі. Також під політичним дискурсом можна розуміти певний текст, виникнення і використання якого, обумовлюється певною політичною ситуацією. Все, що використовується для ведення політичної комунікації – вербальні та невербальні символи – є складовими частинами політичного дискурсу. Зрозуміло, що політика є абсолютно специфічною сферою діяльності і мовна презентація цієї діяльності робить політичний дискурс «архітектором» політичної картини світу, ретранслятором цінностей, соціальним ідентифікатором і інтегратором. Крім цього, важливою особливістю політичного дискурсу є те, що політики часто намагаються завуалювати свої цілі, використовуючи номіналізацію, еліпсис (навмисний пропуск слів), метафоризацію, особливу інтонацію та інші прийоми впливу на свідомість електорату і опонентів. В цілому, на переконання автора, громадське призначення політичного дискурсу полягає в тому, щоб вселяти адресатам – громадянам спільноти – необхідність «політично правильних» дій та / або оцінок. Інакше кажучи, мета політичного дискурсу – не описати, а переконати, пробудивши в адресатові наміри, дати основу для переконання і спонукати до дії. Тому ефективність політичного дискурсу можна визначити щодо цієї мети.

Аналіз останніх досліджень та публікацій по тематиці. Варто зауважити, що, так як дана тематика не є достатньо розробленою в Україні, існує проблема нестачі матеріалу щодо політичного дискурсу та його особливостей. Працюючи над статтею, автор використовував праці таких вчених як М. Йоргенсен, Л.Філіпс, П. Кузьмін, О.Третьяк, Є. Щербенко тощо. Але, слід зазначити, що жоден із вищевказаних авторів не розглядав політичний дискурс як основну тему свого дослідження, описуючи його у контексті інших понять та явищ. Тим не менш деякі положення їх праць знайшли своє відображення у статті.

Невирішені раніше частини загальної проблеми, котрим присвячена стаття. Стаття, здебільшого присвячена теоретичним аспектам проблеми, які не розглядались, або недостатньо розглядались у минулому. У статті автор спробував розкрити поняття політичного дискурсу та виділити основні його особливості, необхідні для більш повнішого розуміння змісту проблеми. Також, на сьогоднішній день недостатньо розглянуто зв'язок теоретичних засад проблеми з практичним їх використанням.

Цілі статті. При роботі над статтею, автор формує наступні цілі:

- ознайомити читачів із поняттям та особливостями політичного дискурсу;
- розглянути вплив на політичний дискурс інших наук та сфер діяльності;
- описати політичний дискурс в Україні;
- надати практичні рекомендації щодо зростання ефективності політичного дискурсу в Україні.

Інтерпретуючи політичний дискурс в його цілісності, не можна обмежуватися суто мовними моментами, інакше суть і мета політичного дискурсу пройдуть непоміченими. Розуміння політичного дискурсу передбачає знання фону, очікувань автора і аудиторії, прихованих мотивів, сюжетних схем і улюблених логічних переходів, що існують у конкретну епоху.

Навіть короткий аналіз літератури дозволяє зробити висновок, що політичний дискурс як поняття можна розглядати як мінімум у чотирьох аспектах:

- суто філологічний – як будь-який інший текст, а проте звертаючи увагу на політичний та ідеологічний фон;
- соціопсихолінгвістичний – при вимірюванні ефективності політичних цілей мовця;
- індивідуально-герменевтичний – при виявленні особистісних смислів автора або інтерпретатора дискурсу в певних обставинах;
- загальнокультурний – охоплює широкі сфери культурного впливу.

Необхідно відзначити, що при політичній дискусії поняття, оцінювані позитивно прихильниками одних поглядів, сприймаються негативно, часом навіть як образа, іншими. Виявити оцінки, явно чи приховано подані в політичному дискурсі, можна аналізуючи, наприклад, такі групи висловлювань:

- трактування і опису проблем,
- формулювання новаторських ідей,
- запити та вимоги до представників влади,
- заклики сприяти того чи іншого рішення і пропозицію допомоги,
- приховані висловлювання у вигляді питань,
- приписи діяти і т.п.

Політичний дискурс, щоб бути ефективним, повинен будуватися відповідно до певних вимог «військових дій».

Належність до певної партії змушує мовця:

- з самого початку вказати конкретний привід для виступу, мотив «я говорю не тому, що мені хочеться поговорити, а тому, що так треба»;
- підкреслити «репрезентативність» свого виступу, вказавши, від особи якої партії, фракції чи угруповання висловлюється дана думка,
- мотив «нас багато»; оскільки колективна дія більш видовищна, ніж окремих виступ, часто передбачаються підтримують дії з боку однодумців;
- уникати проявів особистісних мотивів і намірів, тоді підкреслюється соціальна значущість і відповідальність, соціальна ангажованість виступу – мотив «я представляю інтереси всього суспільства в цілому».

Як і всякий інший дискурс, політичний має польову будову, в центрі якої знаходяться ті жанри, які в максимальній мірі відповідають основному призначенню політичної комунікації – боротьбі за владу. Це парламентські дебати, мови політичних діячів, голосування. Проте варто відзначити, що в цьому своєму призначенні політичний дискурс переплітається з функціями інших видів дискурсу, при цьому відбувається накладення характеристик різних видів дискурсу один на одного. Це може відбуватися таким чином:

- політичний дискурс перетинається з педагогічним, як політична соціалізація особистості. Специфіка цього прикордонного освіти полягає в його двовимірному дусі – формальному і неформальному політичному вихованні, здійснюваному через державні навчальні заклади і в побуті;
- юридичний дискурс перетинається з політичним у сфері державного законодавства;
- політична реклама – гібридний жанр політичного та рекламного дискурсу – спрямована на регуляцію ціннісних відносин у суспільстві, для політичної реклами (як і реклами в цілому) характерні різке звуження тематики, спрощеність в подачі проблеми, вживання ключових слів, простих, але виразних образів, повторення гасел, тавтологічність;
- перетин політичного і релігійного дискурсу, виникає у сфері міфологізації свідомості, віри в магію слів, визнання божественної ролі лідера, використанні прийомів маніпулятивного впливу і ритуалізації спілкування;
- політичний дискурс межує і зі спортивно – ігровим, запекла боротьба за владу розігрується як змагання, як великі національні ігри, для яких важливі видовищність, певні іміджі, форми прояву мовної агресії і т.д.
- політичний дискурс пов'язаний з дискурсом етичним і естетичним (через неформальні і формалізовані уявлення про належне і прекрасне) [1].

В останньому своєму вимірі дискурс постає як «діалог» у визначенні ідеалу Людини і суспільства. Іншими словами це антропологічний проект (білява бестія, людина - деталь, табірний пил і т. п.).

Аналізуючи політичну ситуацію в Україні протягом останніх років, можна виділити певні особливості функціонування українського політичного дискурсу. На нашу думку, в Україні на сьогоднішній день не збудовані канали ефективної взаємодії влади та опозиції. Не відбувається зустрічей, круглих столів з учасниками сторін, не обговорюються проблемні питання держави. Опозицією фактично не проводиться контроль діяльності влади. Весь політичний дискурс в Україні полягає в передвиборних кампаніях, а у «невиборчий» час – все зводиться до скандалів у Верховній Раді і в політичних ток - шоу.

Спостерігається розходження між словами і справами, внаслідок чого, опозиція критикує владні структури, нічого не пропонуючи, натомість, являючи собою приклад неконструктивної опозиції. Сьогоднішній Євромайдан – один із прикладів неефективності політичного дискурсу в країні. Опозиція не вносить жодних пропозицій, не проводить аналіз внутрішньої / зовнішньої політичної ситуації, проте вміло використовуючи мовний інструментарій політичного дискурсу для впливу на суспільство. Однак за гаслами і масовістю, за емоціями та прапорами Євросоюзу не проглядає здоровий глузд.

Існує певний набір виразів (висловлювань), словосполучень, термінів, які характеризують як владу, так і опозицію. Можна погодитися з П.В. Кузьміним, який виокремлює різні дискурси. Для влади характерні гасла: проведення реформ, боротьба з корупцією, створення середнього класу, підвищення рівня життя населення і т. ін. Реальна ситуація полягає в тому, що проведені реформи виявляються неефективними; корупція не тільки зберігається, а й посилюється; рівень

життя громадян залишається на колишньому низькому рівні, різниця між багатими і бідними збільшується. Незважаючи на це, дискурс влади не змінюється.

Дискурс опозиції позначений через: зрада національних інтересів, непослідовність у проведенні реформ, переслідування лідерів опозиції, геноцид української мови і культури в цілому [4]. Такий стан політичного дискурсу викликає соціально-економічний конфлікт, конфлікт цінностей, провокує розкол держави за ідеологічними і територіальними ознаками.

У змістовному плані в українському політичному дискурсі відсутні актуальні проблеми розвитку суспільства, наприклад, проекти реформування судової і правової системи, розробка заходів подолання корупції та інших важливих питань. Однак, опозиція не в змозі запропонувати виразні законопроекти для вирішення вищевказаних проблем, зводячи свою діяльність до боротьби ідеологій та проблем української самоідентичності. Все це дає підстави вважати, що в Україні ще не сформувалася політично зріла опозиція, яка здатна ґрунтовно і грамотно вести діалог з владними структурами.

Відсутність системи поповнення політичної еліти новими акторами призводить до того, що і в органах влади, і в опозиції, досить багато людей, далеких від національних інтересів, та позбавлених основ елітарної та політичної культури. Нинішня опозиція з багатьох причин (відсутність узгодженої стратегії, постановка особистих інтересів вище національних, зрада в своїх лавах і інші), не стала повноцінним суб'єктом політичного дискурсу.

Заходами для виправлення ситуації, на нашу думку, могли б стати:

- напрям сил влади і опозиції на подолання ціннісного розколу в державі;
- надання рівних прав для ведення політичного дискурсу – рівна можливість висловлювання в ЗМІ, публічні конструктивні дебати і т. д.;
- навчання сторін навичкам дискурсивної діяльності, постійному оновленню свого політичного понятійного апарату.

Також важливим моментом є позбавлення політиками, політичними журналістами, та й просто населення від політичних ярликів, яких дуже багато в даний час. В основному вони ґрунтуються на ідеологічному («комуняки», «бандерівці») і територіальному («донецькі», «западеньці») принципах.

Висновки і перспективи. Таким чином, проаналізувавши зміст поняття і його прояв у сучасній українській дійсності, слід зазначити, що політичний дискурс є складним комунікативним феноменом, який для досягнення своєї ефективності вимагає дотримання багатьох своїх особливостей. Його завдання полягає у підготовці інформаційного політичного поля, що сприяє прийняттю політичного рішення.

Особливостями сучасного політичного дискурсу в Україні є його формальний характер і неспроможність бути ефективним засобом політичної діяльності.

У зв'язку з цим, треба приймати рішучі дії для виправлення ситуації щодо політичного дискурсу у країні, в іншому разі, існує ризик стагнації політичного та економічного життя в Україні.

Література

1. Ванн Дейк Т. К определению дискурса / Т.Ванн Дейк [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm>.
2. Демьянков В.З. Политический дискурс как предмет политологической филологии. / В.З. Демьянков [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.infolex.ru/PolDis.html#_Тoc31990054.
3. Йоргенсен Марианне В., Филлипс Луиза Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. / М.В. Йоргенсен и др. – Пер. с англ. – 2-е изд., испр. – Харьков: Изд-во «Гуманитарный Центр», 2008. – 352 с.
4. Кузьмин П.В. Политический дискурс власти и оппозиции в современной Украине. Вестник СевГУ / П.В. Кузьмин. – Севастополь: Изд-во СевНТУ, 2012. – Вып. 136: Политология. – С.119-124.
5. Никитина К.В. Политический дискурс СМИ и его особенности / К.В.Никитина [Электронный ресурс] – Режим доступа: www.bali.ostu.ru/ums/arhiv/2006/2/Nikitina.doc.
6. Петлюченко Н.В. Харизматика: мовна особистість і дискурс: моногр. / Н.В.Петлюченко. – Одеса: Астропринт, 2009. – 464 с.
7. Третяк О.А. Політичний дискурс і політична сфера: зміст та співвідношення понять / О.А.Третяк // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Вип.163. – Т.175. Політологія. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С.99- 103.

8. Щербенко Є. Вивчення політичного дискурсу: методологічна розвилка / Є.Щербенко. // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса, 2012. - № 1 (57). – С.99-108.

1. Vann Dejk T. K opredeleny`yu dy`skursa / T.Vann Dejk [Электронный ресурс] – Rezhym`m dostupa: <http://www.psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm>.

2. Dem`yankov V.Z. Poly`ty`chesky`j dy`skurs kak predmet poly`tology`cheskoj fy`lology`y` / V.Z. Dem`yankov [Электронный ресурс] – Rezhym`m dostupa: http://www.infolex.ru/PolDis.html#_Toc31990054.

3. Jorgensen Mary`anne V., Fy`lly`ps Luy`za Dzh. Dy`skurs-analy`z. Teory`ya y` metod. / M.V. Jorgensen y` dr. – Per. s angl. – 2-e y`zd., y` spr. – Xar`kov: Y`zd-vo «Gumany`tarnyj Centr», 2008. – 352 s.

4. Kuz`my`n P.V. Poly`ty`chesky`j dy`skurs vlasty` y` oppozy`cy`y` v sovremennoj Ukray`ne. Vestny`k SevGTU / P.V. Kuz`my`n. – Sevastopol` : Y`zd-vo SevNTU, 2012. – Выр. 136: Poly`tology`ya. – S.119-124.

5. Ny`ky`ty`na K.V. Poly`ty`chesky`j dy`skurs SMY` y` ego osobennosty` / K.V.Ny`ky`ty`na [Электронный ресурс] – Rezhym`m dostupa: www.bali.ostu.ru/ums/arhiv/2006/2/Nikitina.doc.

6. Petlyuchenko N.V. Xary`zmaty`ka: movna osoby`stist` i dy`skurs: monogr. / N.V.Petlyuchenko. - Odesa: Astropry`nt, 2009. - 464 s.

7. Tretyak O.A. Polity`chny`j dy`skurs i polity`chna sfera: zmist ta spivvidnoshennya ponyat` / O.A.Tretyak // Naukovi praci: Naukovo-metody`chny`j zhurnal. – Vy`p.163. – T.175. Politologiya. – My`kolayiv: Vy`d-vo ChDU im. Petra Mogy`ly`, 2011. – S.99- 103.

8. Shherbenko Ye. Vy`vchennya polity`chnogo dy`skursu: metodologichna rozvy`lka / E.Shherbenko. // Naukovi zapy`sky` Insty`tutu polity`chny`x i etnonacional`ny`x doslidzhen` im. I.F.Kurasa NAN Ukrayiny`. – К.: ІПіЕНД ім.І.Ф.Кураса, 2012. - # 1 (57). – С.99-108.

Рецензент Мілова М.І., д. політ.н., професор кафедри політології Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

26.03.2014

УДК 001.92:339.92(477+470+571)

Тихомирова Євгенія

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО КРІЗ ПРИЗМУ ДИСКУРСИВНОЇ СВІДОМОСТІ

Автор здійснив дискурсивний аналіз проблематики транскордонної взаємодії в інформаційному просторі України. Досліджено такі аспекти інформаційної трансляції зазначеної проблематики: науковий дискурс, дискурси новинних повідомлень та дискурс друкованих ЗМІ на східному прикордонні України, що є яскравим прикладом конфліктного зіткнення двох інтеграцій, які відображають дві різні моделі відношення до ЄС. Одну називають «партнерська», на неї орієнтується Росія, другу – «асиміляційна», в її напрямку зараз спрямована політика України. В Україні відсутнє єдине бачення транскордонної взаємодії на рівні і наукового дискурсу, і медіа-дискурсу, і громадського дискурсу. Поширеність до недавнього часу одночасно євразійського та європейського трактування транскордонного співробітництва, а також думки, що східний українсько-російський кордон є кордоном «між своїми», ускладнило заміну «радянського» дискурсу кордону на європейський. Це створило проблемні ситуації як на теоретичному рівні, так і у практиці реалізації євроінтеграційного курсу України.

Ключові слова: дискурс, євроінтеграція, ЄС, інформаційний простір, кордон, Росія, транскордонне співробітництво, Україна.

Тихомирова Євгенія

ТРАНСГРАНИЧНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ДИСКУРСИВНОГО СОЗНАНИЯ

Автор осуществил дискурсивный анализ проблематики трансграничного взаимодействия в информационном пространстве Украины. Исследованы такие аспекты информационной трансляции указанной проблематики: научный дискурс, дискурсы новинных сообщений и дискурс печатных СМИ на восточном пограничье Украины, что является ярким примером конфликтного столкновения двух интеграций, которые отображают две разные модели отношения к ЕС. Одну называют «партнерская», на нее ориентируется Россия, другую – «ассимилирующая», в ее направлении сейчас идет Украина. В Украине отсутствующее единое видение трансграничного